

Sygn. akt IX Ca 412/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Dorota Ciejek SO Krystyna Skiepmo
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2017r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę,

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 21 października 2016 r., sygn. akt X C 2277/16,

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1 i 2 , w ten sposób, że:

- w punkcie 1) zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. kwotę 1.176 zł (jeden tysiąc sto siedemdziesiąt sześć złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 lutego 2016r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części;

- w punkcie 2) zasądzoną tam od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.400 zł obniża do kwoty 1.397,67 zł (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt siedem złotych sześćdziesiąt siedem groszy);

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystyna Skiepmo

Sygn. akt IX Ca 412/17

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 5.918,40 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 20 lutego 2016 r. do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że pozwany jest odpowiedzialny z tytułu umowy ubezpieczenia za skutki wypadku komunikacyjnego, w którym M. T. poniosła szkodę odpowiadającą wysokości kosztów najmu pojazdu zastępczego w okresie od dnia 15 grudnia 2015 r. do dnia 15 stycznia 2016 r., a zatem do dnia otrzymania odszkodowania. Powód nabył dochodzoną wierzytelność od poszkodowanej w drodze umowy cesji.

Pozwany Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że odszkodowanie zostało przyznane poszkodowanej w dniu 30 grudnia 2015 r. Wyplacone zostało jednak dopiero po kolejnych 15 dniach, gdyż powódka domagała się przelewu kwoty odszkodowania przekazem pocztowym. Pozwany dodał, że wynajęty samochód był dużo lepszy od pojazdu uszkodzonego, co powinno wpłynąć na obniżenie wysokości odszkodowania.

Wyrokiem z dnia 21 października 2016 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w toku postępowania likwidacyjnego przyznano wierzycielce pierwotnej kwotę 3.528 zł z tytułu zwrotu kosztów koniecznego najmu. Za czas od 15 grudnia 2015 r. do 30 grudnia 2015 r.

Jednocześnie dokonano korekty stawki czynszu najmu do kwoty 147 zł. za dobę, jako odpowiadającej pojazdowi tej samej klasy jak uszkodzony.

Wierzycielka pierwotna wynajmowała samochód marki D. D. w stawce 240 zł za dobę i łączna kwota należnego czynszu wyniosła 9.446,40 zł. Wierzytelność, która nie została zaspokojona w toku postępowania likwidacyjnego, nabył powód w oparciu o umowę cesji. Wierzycielka pierwotna prowadzi działalność gospodarczą.

W ocenie Sądu Rejonowego w majątku wierzycielki pierwotnej powstała szkoda majątkowa, której część stanowią koszty zasadnego wynajmu pojazdu zastępczego na czas dokonywanej naprawy pojazdu uszkodzonego w wyniku kolizji. Odszkodowanie przyznane zostało poszkodowanej w dniu 30 grudnia 2015 r. Zwłoka z jego wypłatą spowodowana była wyłącznie nielojalnym zachowaniem poszkodowanej związanym z poleceniem wypłaty kwoty odszkodowania za pośrednictwem przekazu pocztowego. W związku z tym za dzień przyznania odszkodowania uznał Sąd koniec uzasadnionego okresu najmu pojazdu. Słuszne, zdaniem Sądu Rejonowego, było obniżenie przez ubezpieczyciela stawki najmu pojazdu, gdyż uszkodzony samochód miał 18 lat i z tego względu nie odpowiadał standardowi pojazdu zastępczego. Powódka nie udowodniła, że wynajęty samochód był w adekwatnym stopniu jego jakości do samochodu uszkodzonego. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Powyższy wyrok zaskarżyła powódka w części, tj. w punkcie 1 do wysokości 3.556,80 zł oraz co do punktu 2. W apelacji zarzuciła:

- obrazę przepisów postępowania, mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i przekroczenie granicy swobodnej oceny materiału dowodowego w skutek czego wyprowadzono z jego analizy wnioski sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego skutkujące przyjęciem, iż najem auta zastępczego uzasadniony był jedynie do dnia 30 grudnia 2016r., nie zaś do 15 stycznia 2016r.;

- obrazę przepisów postępowania, mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż samochód wynajęty przez poszkodowaną nie odpowiadał standardowi pojazdu uszkodzonego, w sytuacji gdy oba pojazdy należały do tego samego segmentu, posiadały walory użytkowe niezbędne poszkodowanej w wykonywanej działalności gospodarczej,

w szczególności posiadały tzw. „pakę” niezbędną do przewozu soli i piasku do posypywania podjazdów, chodników w warunkach zimowych, na czym polega działalność gospodarcza poszkodowanej;

- niezasadne ustalenie, że poszkodowana swoim zachowaniem przyczyniła się do powiększenia szkody, w sytuacji gdy wypłata odszkodowania może nastąpić według wyboru takiej osoby - bądź to na rachunek bankowy, bądź przekazem pocztowym, a obowiązek rozliczania się przez przedsiębiorców za pośrednictwem rachunku bankowego dotyczy wyłącznie transakcji przekraczających wartość 15.000 euro;

- niezasadne uznanie, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za najem pojazdu zastępczego przez cały okres najmu - 32 dni i w konsekwencji błędne ustalenie, że odpowiednie odszkodowanie związane z utratą możliwości korzystania z pojazdu powinno być niższe, podczas gdy środki z tytułu szkody całkowitej w pojeździe poszkodowana otrzymała dopiero w dniu 15 stycznia 2016r., a więc dopiero wówczas była w stanie zapewnić sobie inny sprawny środek lokomocji, którym mogła zastąpić własny samochód;

- sprzeczne z całokształtem materiału dowodowego przyjęcie, iż poszkodowany, żądając należnego mu odszkodowania przekazem pocztowym, nie współpracował przy wykonaniu zobowiązania;

Wskazując na powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 3.556,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 lutego 2016r. do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniosł o oddalenie apelacji wskazując w uzasadnieniu na trafność orzeczenia Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

Na wstępie należy wskazać, iż związanie Sądu odwoławczego ustaloną przez Sąd I instancji podstawą faktyczną rozstrzygnięcia nie oznacza, że Sąd II instancji jako Sąd merytoryczny nie może przyjąć własnej, odmiennej od ustalonej przez Sąd I instancji podstawy faktycznej. Dzieje się tak dlatego, że na Sądzie II instancji ciąży obowiązek dokonania ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia sądu odwoławczego, który istnieje niezależnie od tego, czy wnoszący apelację podniósł zarzut dokonania wadliwych ustaleń faktycznych czy nie (uchwała Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98). W konsekwencji możliwość dokonania przez Sąd II instancji własnych ustaleń faktycznych, które będą odmienne od ustaleń Sądu I instancji, umożliwia temu sądowi ustalenie nowej podstawy prawnej wyroku, a w konsekwencji orzeczenie o zasadności roszczenia zgłoszonego w pozwie.

W związku z występowaniem po stronie powodowej nabywcy dochodzonej wierzytelności od poszkodowanej w drodze cesji, warunkiem otrzymania należności przez nabywcę jest udowodnienie, że takie prawo przysługiwało pierwotnemu wierzycielowi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.07.2006 r., V CSK 187/06). Oznacza to, że powód powinien wykazać, iż wierzytelność zgłoszona w niniejszej sprawie przysługiwała pierwotnemu wierzycielowi, co wiązało się z wykazaniem przesłanek odpowiedzialności pozwanego, a zatem zasady odpowiedzialności i wysokości dochodzonego roszczenia. Z uwagi na okoliczności faktyczne sprawy powyższa reguła uległa jednak pewnej modyfikacji.

W sprawie nie budziła bowiem wątpliwości zasada odpowiedzialności pozwanego zakładu ubezpieczeń w związku z uznaniem przez pozwanego roszczenia powódki, co do zasady wyrażającym się w przyznaniu poszkodowanej świadczenia odszkodowawczego. W toku procesu pozwany nie dowodził również braku podstaw swojej odpowiedzialności wskazując jedynie na brak zasadności roszczenia co do wysokości. W konsekwencji w niniejszej sprawie udowodnieniu podlegała jedynie wysokość odszkodowania, której ustalenie wymagało wykazania wysokości stawki czynszu wynikający z najmu pojazdu zastępczego oraz długości okresu koniecznego do korzystania przez poszkodowaną z pojazdu zastępczego.

Utrata możliwości korzystania z rzeczy wskutek jej zniszczenia stanowi szkodę majątkową. W piśmiennictwie podkreśla się, że normalnym następstwem w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. jest bardzo często niemożność korzystania z samochodu przez poszkodowanego, nie tylko w sytuacji jego uszkodzenia, ale również zniszczenia. Jeżeli więc poszkodowany poniósł w związku z tym koszty, które były konieczne, na wynajem pojazdu zastępczego, to mieszczą się one w granicach skutków szkodowych podlegających wyrównaniu. Stanowisko takie znalazło również wyraz w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2003 r. (IV CKN 1916/00). Sąd ten podkreślił, że za normalne następstwo zniszczenia pojazdu służącego poszkodowanemu do prowadzenia działalności gospodarczej należy uznać konieczność czasowego wynajęcia pojazdu zastępczego w celu kontynuowania jej działalności w okresie, gdy szkoda nie została jeszcze naprawiona.

Postulat pełnego odszkodowania przemawia więc za przyjęciem stanowiska o potrzebie zwrotu przez ubezpieczyciela tzw. wydatków koniecznych, potrzebnych na czasowe używanie zastępczego środka komunikacji w związku z niemożnością korzystania z niego wskutek zniszczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2004 r., IV CK 672/03).

Powyższe orzeczenia dają podstawą do sformułowania wniosku, że w przypadku uszkodzenia pojazdu odszkodowanie należy się poszkodowanemu tylko w takim zakresie, w jakim poszkodowany korzystałby ze środka lokomocji, gdyby mu szkody nie wyrządzono, a zatem za czas odpowiadający okresowi pomiędzy dniem wyrządzenia szkody a dniem naprawienia szkody przez przywrócenie pojazdu do stanu poprzedniego (naprawę, wymianę pojazdu) lub wypłatę odszkodowania.

W ocenie Sądu Okręgowego powódka udowodniła, że w majątku zbywcy wierzycelności powstała szkoda majątkowa, której część stanowią koszty zasadnego wynajmu pojazdu zastępczego na okres od dnia uszkodzenia pojazdu do dnia naprawy szkody w postaci wypłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela.

Uznać należało, że samochód zastępczy był niezbędny poszkodowanej do prowadzenia działalności gospodarczej. Nie posiadała ona innego pojazdu, który mógł być wykorzystany do tej działalności. Z kolei wykorzystanie przez poszkodowaną komunikacji publicznej z uwagi na charakter prowadzonej przez nią działalności było również niemożliwe. Tym samym nie ma wątpliwości, iż zasadne jest roszczenie odszkodowawcze za szkodę w postaci poniesionych przez poszkodowaną kosztów najmu pojazdu zastępczego.

Oceniając natomiast zasadność długości okresu najmu Sąd Okręgowy dokonał analizy materiału dowodowego znajdującego się w aktach szkody tzw. postępowania likwidacyjnego przeprowadzonego przez pozwanego. Z materiału tego wynika, że w dniu 30 grudnia 2016 r. przyjęty przez Sąd Rejonowy jako dzień przyznania poszkodowanej odszkodowania, pozwany wysłał do poszkodowanej korespondencję pocztą elektroniczną z informacją o sposobie likwidacji szkody metodą tak zwanej szkody całkowitej. Nie była to zatem informacja o przyznaniu poszkodowanej odszkodowania, a tym bardziej jego wypłata. O braku podjęcia przez pozwanego decyzji o przyznaniu odszkodowania w dniu 30 grudnia 2016 r. świadczy również korespondencja elektroniczna z późniejszego okresu. W dniu 7 stycznia 2016 r. pozwany zażądał od poszkodowanej kopii dokumentu potwierdzającego własność pojazdu oraz dyspozycję co do wypłaty odszkodowania podpisaną przez właściciela pojazdu.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że nie było trafne stanowisko Sądu Rejonowego, iż w dniu 30 grudnia 2016 r. nastąpił koniec okresu uzasadnionego najmu pojazdu zastępczego przez poszkodowaną, skoro szkoda do tego dnia nie została naprawiona, a nawet nie została podjęta decyzja o jej naprawieniu.

O decyzji wypłaty odszkodowania poszkodowana została poinformowana telefoniczną informacją tekstową w dniu 8 stycznia 2016 r., z jednoczesnym wskazaniem, że trwa weryfikacja szkody. O ostatecznej decyzji dotyczącej wysokości i wypłacie odszkodowania poszkodowana została poinformowana w dniu 12 stycznia 2016 r., a zatem do dnia wypłaty odszkodowania, co nastąpiło po dniu 15 stycznia 2017 r., najem pojazdu zastępczego przez poszkodowaną był konieczny i uzasadniony.

Sąd Okręgowy nie podziela natomiast zarzutów skarżącej dotyczących przyjętej przez Sąd Rejonowy wysokości stawki czynszu związanej z najmem pojazdu zastępczego. Wysokość tej stawki podlegała udowodnieniu przez stronę powodową zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 6 k.c. Na tę okoliczność powódka przedstawiła wydruki stron internetowych stawek najmu pojazdów różnej klasy i wielkości. Na podstawie tych dowód nie można ustalić jaka była stawka najmu konkretnego pojazdu zastępczego będącego przedmiotem umowy najmu zawartej przez poszkodowaną. Należy podkreślić, iż udowodnienie określonej okoliczności oznacza wykazanie jej istnienia z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością. Takiej pewności nie dają dowody przedłożone przez powódkę, gdyż nie odnoszą się do stawek czynszu najmu pojazdu, który był przedmiotem tej umowy w tym konkretnym przypadku.

W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjął, niższą niż objęta wnioskiem strony powodowej, stawkę najmu pojazdu za jeden dzień w wysokości 147 zł. Została ona ustalona na podstawie wyliczeń wskazanych przez stronę pozwaną, jako okoliczność przyznana.

Ostatecznie Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok zasądając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.176 zł. Kwota ta stanowiła koszt najmu pojazdu zastępczego w wysokości 4.704 zł (147 zł x 32 dni) pomniejszonego o wypłacone już poszkodowanej odszkodowanie w wysokości 3.528 zł.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu (upływ 30 dni od zgłoszenia szkody w tym zakresie). W pozostałej części powództwo zostało oddalone.

Stosownie do wyniku sprawy, w której powództwo uwzględniono w 19,87%, orzeczono o kosztach procesu za pierwszą instancję stosunkowo je rozdzielając na podstawie art. 100 k.p.c.

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. znosząc wzajemnie koszty tego postępowania między stronami przy uwzględnieniu, że apelacja powódki była co do zasady usprawiedliwiona, choć nie w odniesieniu do wysokości żądanej kwoty, a wysokość poniesionych przez obie strony kosztów procesu była porównywalna.

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystyna Skiepmo